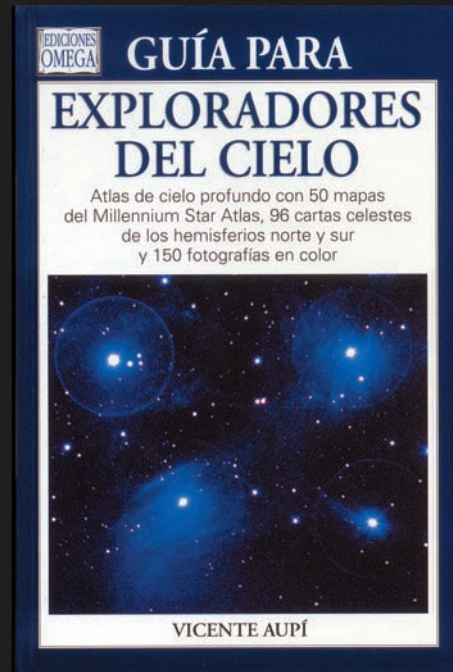

EXPLORAR EL CEL

La humanitat s'ha sentit sempre fascinada pel cel estelat. Encara que la vida a les ciutats, amb la seua contaminació lumínica, ens ha fet cada vegada més aliens a les meravelles del firmament, no és menys cert que l'astronomia avui desperta molt d'interès en una gran part de la població. Hi ajuden, sens dubte, les notícies que, amb certa regularitat, apareixen en els mitjans de comunicació sobre nous descobriments astronòmics i les espectaculars imatges que els telescopis més grans del món i el telescopi espacial Hubble posen a l'abast de tots a través d'Internet. Aquesta fascinació fa que a molts els interesse saber més sobre els astres i vulguen endinsar-se en el fabulós món de l'exploració del cel.

Observar el cosmos és una activitat que, com jugar a tennis o pescar, requereix tècnica i pràctica. *La guía para exploradores del cielo* de Vicente Aupí, publicada per Ed. Omega, és una ajuda extraordinària per a iniciar-se en aquesta activitat. Escrita per algú que ha viscut aquest acostament d'una manera apassionada, aquesta guia permet adquirir els coneixements necessaris per a gaudir vertaderament observant el cel, ja siga amb els nostres propis ulls, amb prismàtics o amb petits telescopis. Una guia així és imprescindible per a adquirir la pràctica necessària que faça de l'observació astronòmica una activitat plena d'al·licient. Molts dels telescopis que es compren acaben finalment oblidats en armaris i trasters, perquè els seus usuaris es van decebre prompte del que hi veien. En molts casos, la raó consisteix a no conèixer on mirar ni en quines condicions fer-ho i, sobretot, no saber allò que es pot arribar a veure amb cadascun d'aquests instruments.

En aquesta obra, l'autor ens mostra com explorar el cel ajudant-nos de les constel·lacions i dels asterismes, i així familiaritzar-nos amb els pobladors de la volta celest, de manera que resulte senzill orientar-nos. Ens parla de les pluges de meteors i ens explica la bellesa i la raó de fenòmens com la llum zodiacal o el raig verd. Dedicava una part important de la guia als astres més prò-

La *Guía para exploradores del cielo* de Vicente Aupí és un llibre molt adequat per a descobrir els tresors del firmament a través de prismàtics o petits telescopis.

xims: la Lluna, el Sol i els planetes. Resulta apassionant anar reconeixent l'orografia lunar seguint els suggeriments d'aquesta guia d'exploradors o tractar d'observar els trànsits sobre la superfície de Júpiter dels satèl·lits galileians.

L'observació d'estels pot resultar una mica decebedora. Al principi, tots poden semblar iguals. L'autor d'aquesta guia posa en relleu diferents aspectes de la seua observació, accessibles als petits telescopis, que proporcionen a l'observador les claus per a fer interessant la seua observació: distingir els colors, resol-

dre els sistemes múltiples formats per dos o més estels –en moltes ocasions amb una clara tonalitat diferent cadascun dels seus membres–, observar els

**«OBSERVAR EL COSMOS ÉS
UNA ACTIVITAT QUE, COM JUGAR
A TENNIS O PESCAR, REQUEREIX
TÈCNICA I PRÀCTICA.
LA GUÍA PARA EXPLORADORES
DEL CIELO
DE VICENTE AUPÍ ÉS UNA AJUDA
EXTRAORDINÀRIA PER A INICIAR-
SE EN AQUESTA ACTIVITAT»**

Cambridge University Press té també tres obres interessants per a endinsar-se en el coneixement del cel:

– Per als més joves resulta molt útil *Un paseo por las estrellas*, de M. D. Heifetz i W. Tirion, amb mapes del cel molt senzills que ens ajuden a reconèixer les constel·lacions. Inclou moltes de les llegendes que, en mitologies de diferents cultures, s'han associat a aquestes agrupacions estel·lars.

– L'*Atlas estelar de Cambridge*, de W. Tirion conté en format A4 mapes mensuals del cel per a diferents latituds, així com cartes estel·lars a color que cobreixen tota la volta celest.

– *Turn Left at Orion* (en anglès) de G. Consolmagno i D. M. Davis és una obra excepcional i molt recomanada per a aquells observadors que s'inicien amb el telescopi. Descriu amb detall com observar un centenar d'objectes celestis, i mostra amb dibuixos adequats com buscar-los amb el telescopi i quina és la seua aparença quan es veuen a través de l'ocular amb diferents augments.

VJ.M.

canvis temporals en la intensitat de brillantor que presenten els estels variables, etc.

En el seu afany per descobrir nous cometes i no confondre'ls amb objectes que eren sempre al firmament, l'astrònom francès Charles Messier va compilar un catàleg de 110 objectes extensos, entre els quals trobem romanents de supernoves, nebuloses d'emissió i reflexió, nebuloses planetàries, cúmuls estel·lars oberts, cúmuls globulars, galàxies, etc. Els telescopis actuals permeten no conformar-se només amb aquests objectes, sinó tractar de detectar-ne molts més dels catàlegs NGC i IC. Aupí ens els descriu i ens ensenya a observar-los. Ajudant-se de l'atles del cel profund i de les explicacions que acompanyen cada regió celest, l'observador pot anar coneixent gradualment aquelles regions del cel menys explorades habitualment, però que amaguen petits tresors que resulten molt gratificants d'observar al camp de visió del nostre instrument. En cada cas, l'autor d'aquesta guia ens proposa els instruments més adequats per a visualitzar-los, a més ens ofereix un capítol dedicat als telescopis i prismàtics que els aficionats trobaran molt útil a l'hora de planjar-se l'adquisició d'un d'aquests instruments.

L'astronomia és una ciència visual i, com en les millors guies de viatges, la selecció adequada de les il·lustracions és fonamental per a orientar el viatger. En aquest sentit, Aupí ha presentat una acurada col·lecció d'imatges assortint-se de les millors fonts disponibles. En moltes ocasions, aquestes fotografies s'han convertit ja en icones de la cultura científica.

Quan l'univers comença a resultar-nos tan familiar, és inevitable el desig de caçar amb el nostre telescopi objectes més dèbils, més esquius, i produeix una gran satisfacció veure'ls aparèixer al camp del nostre ocular. Cal deixar-se ensenyar i estic convençut que aquesta guia servirà perquè moltes persones aprenguen com, quan, on i què mirar al cel.

VICENT J. MARTÍNEZ

Director de l'Observatori Astronòmic
de la Universitat de València